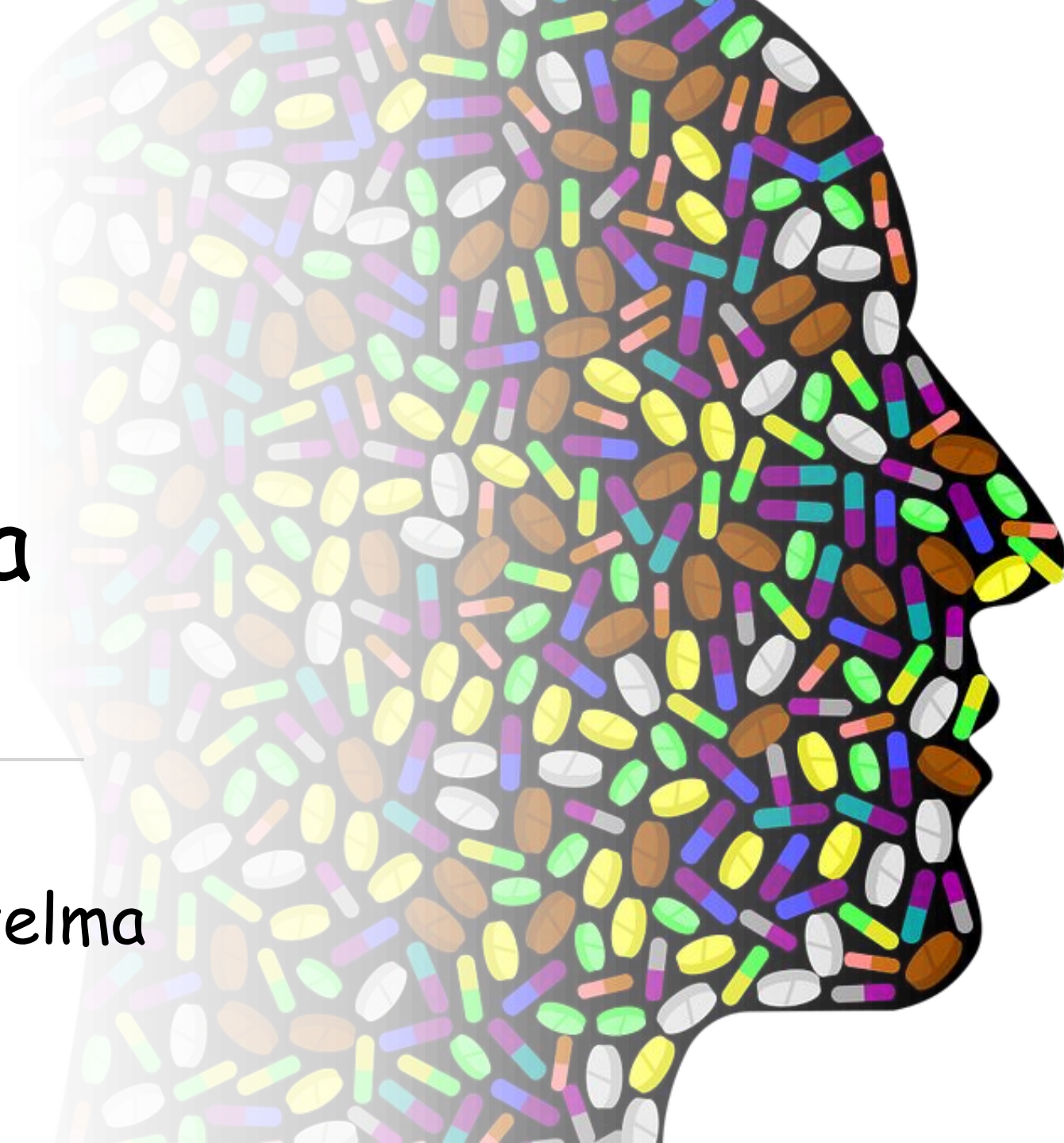

Kotihoitossa toimiminen

Lääkehoitosuunnitelma

Tuija Erämies

- Lääkehoidon osaamiskartta kuvaa lähihoitajan osaamistarpeita lääkehoidossa
- Eri työpaikoissa osa-alueet painottuvat eri tavoin
- Jossain työpaikoissa osa-alueet voivat myös poiketa kartassa esitetyistä

Turvallinen lääkehoito

- Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut alkuperäisen Turvallisen lääkehoidon -oppaan 2005
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on päivittänyt tämän 2016; Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa.
- Valvira on koonnut keskeiset asiat lääkehoidon toteuttamisesta julkaisuunsa 2017
- Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6. Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen.
 - [Turvallinen lääkehoito : Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Lääkehoitosuunnitelma

- Lääkehoitoa toteuttavalta hoitohenkilökunnalta edellytetään lääkehoidon osaamista
- Vastuu potilaan lääkehoidon kokonaisuudesta on hoitavalla lääkärillä
- Jokainen lääkehoitoa toteuttava tai siihen osallistuva kantaa kuitenkin vastuun omasta toiminnastaan
- Turvallinen lääkehoito perustuu toiminta- ja työyksikössä laadittuun lääkehoitosuunnitelmaan

Lääkehoidon toteuttaminen - lähihoitaja

- Lähihoitajien ammatilliseen koulutukseen sisältyy suuntautumisesta riippuen lääkehoidon opintoja, joiden perusteella he **voivat toteuttaa lääkehoitoa siinä laajuudessa, kuin se on sisältynyt opintoihin**
- Lähihoitaja ei kuitenkaan voi vastata lääkehoidon toteuttamisen kokonaisuudesta yksikössä
- Työnantajan tehtävänä on selvittää lähihoitajan saama lääkehoidon koulutus ja sen perusteella arvioida, miltä osin lähihoitaja voi osallistua lääkehoidon toteuttamiseen
- Tutkintoon sisältyneestä lääkehoidon koulutuksesta riippuen lähihoitaja voi esimerkiksi:
 - Jakaa lääkkeitä asiakas- ja potilaskohtaisiin annoksiin ja antaa lääkkeitä luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina
 - Tarvittava lääkehoidon osaaminen varmistetaan yksikön lääkehoitosuunnitelmassa määritellyllä tavalla

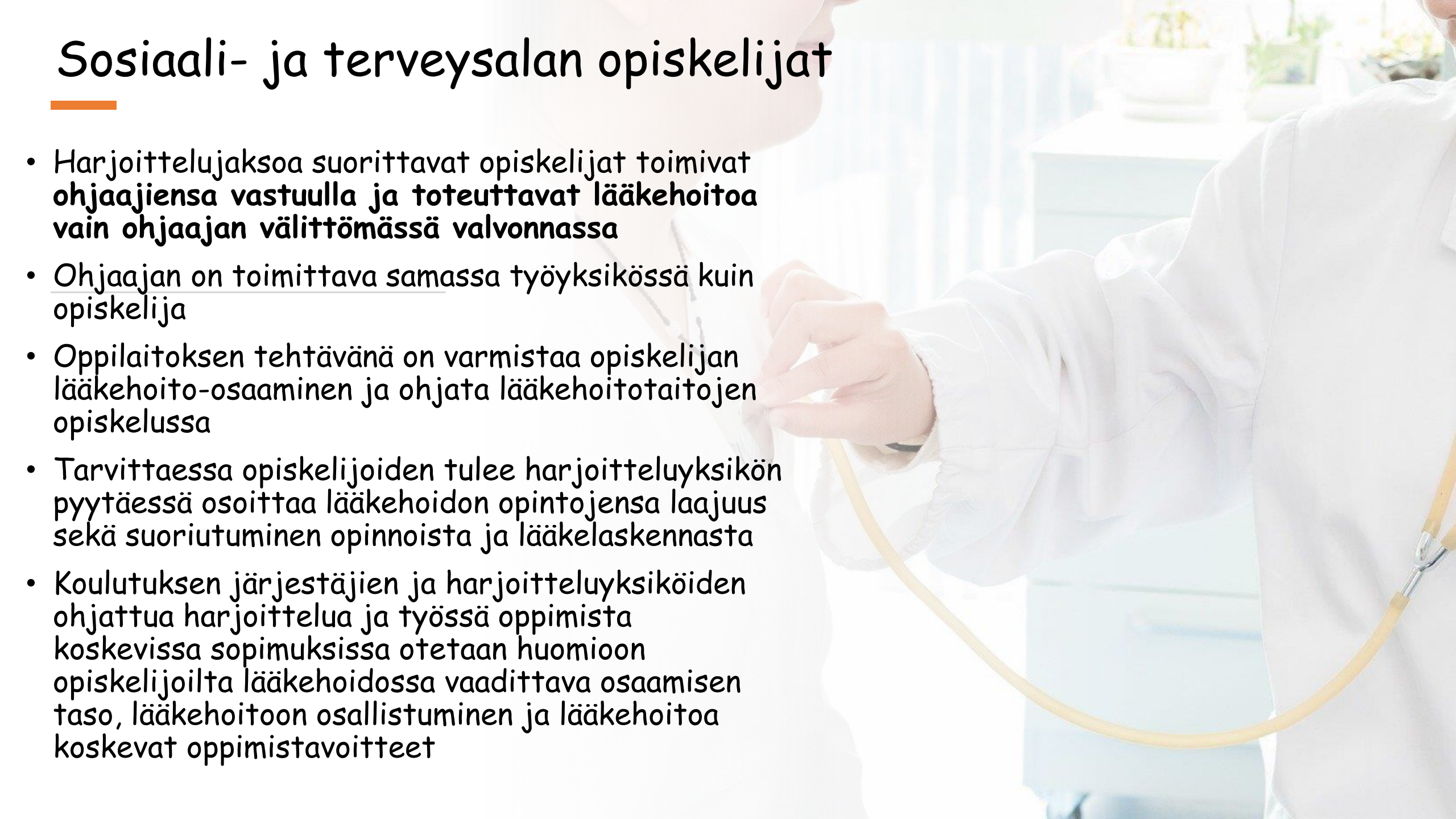
- Lähihoitajat tarvitsevat lisäkoulutuksen ja kirjallisen luvan **vaativamman lääkehoidon** toteuttamiseen
 - PKV-lääkkeet, luonnollista tietä annettavat huumausainelääkkeet, injektoiden antaminen lihakseen ja ihon alle ja lääkkeettömän, perusliuosta sisältävän jatkoinfuusion vaihtaminen
- Luvan myöntää toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkehoidosta vastaava lääkäri
- Lähihoitajat eivät anna huumausainelääkkeitä injektiona muutoin kuin poikkeustilanteissa, kuten esimerkiksi saattohoidossa ja ensihoidon hätätilanteissa
- Ensihoidossa työskentelevä lähihoitaja voi saada luvan myös suonensisäisen nestehoidon aloittamiseen ja hätätilanteissa suonensisäisen lääkityksen antamiseen

Esimerkki lähihoitajan koulutuksesta: Sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisalan tuottama lääkehoidon osaaminen

- Turvallinen lääkehoito
- Asiakkaan/potilaan lääkehoitosuunnitelman mukainen toiminta
- Yleisimmät lääketietokannat, niiden toimintaperiaatteet ja tietokantojen hyödyntäminen
- Lääkkeiden käsittely, annostelu ja antaminen
- Annoslaskut sekä yksikönmuunnokset
- Asiakkaan ja läheisten ohjaus
- Tavallisimpien muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksien sekä mielenterveyssairauksien lääkehoito
- Tavallisimpien sisätauti-kirurgisten ja neurologisten sairauksien, infektioiden, syöpien, silmä- ja ihotautien ja muistisairauksien lääkehoito
- Asiakkaan käytössä olevan lääkityksen selvittäminen
- Lääkehoitoon, iän tuomiin aineenvaihduntamuutoksiin ja monilääkitykseen liittyvien riskien tunnistaminen ja ehkäiseminen sekä niistä tiedottaminen
- Asiakkaan lääkkeiden vaikutukset ja yhteisvaikutukset
- Monilääkitykset
- Riskilääkkeet
- Yleisimmät haitta- ja sivuvaikutukset
- Lääkkeiden väärinkäytön huomioiminen

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijat

- Harjoittelujaksoa suorittavat opiskelijat toimivat **ohjaajiensa vastuulla ja toteuttavat lääkehoitoa vain ohjaajan välittömässä valvonnassa**
- Ohjaajan on toimittava samassa työyksikössä kuin opiskelija
- Oppilaitoksen tehtävänä on varmistaa opiskelijan lääkehoito-osaaminen ja ohjata lääkehoitotaitojen opiskelussa
- Tarvittaessa opiskelijoiden tulee harjoitteluyksikön pyytäessä osoittaa lääkehoidon opintojensa laajuus sekä suoriutuminen opinnoista ja lääkelaskennasta
- Koulutuksen järjestäjien ja harjoitteluyksiköiden ohjattua harjoittelua ja työssä oppimista koskevissa sopimuksissa otetaan huomioon opiskelijoilta lääkeshoidossa vaadittava osaamisen taso, lääkehoitoon osallistuminen ja lääkehoitoa koskevat oppimistavoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön sijaisena

- Nimikesuojatuissa terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä voivat toimia muutkin kuin kyseiseen ammattiin opiskelevat henkilöt
- Palkatessaan henkilön nimikesuojatun ammattihenkilön tehtäviin työnantaja vastaa siitä, että valitulla henkilöllä on edellytykset toimia kyseisissä tehtävissä
- Yksiköissä, joissa lääkehoidon toteuttaminen on jokapäiväistä, työnantajan on huolehdittava siitä, että jokaisessa työvuorossa on riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä toteuttamaan lääkehoitoa
- Mikäli yksikön toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista, että sijaisena toimiva **lähihoitajaopiskelija** antaa asiakkaalle/ potilaalle valmiiksi annosteltuja, luonnollista tietä annettavia lääkkeitä, on työnantajan vastuulla arvioida, onko opiskelijalla suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen

2.2.2 Esimerkki osaamisen varmistamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon yksikössä.

LOVe - Lääkehoidon osaaminen verkossa

- LOVe-materiaalin kaikki oikeudet omistaa Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) sairaala-apteekki, sekä mahdollinen kyseisen aineiston kirjoittamiseen osallistunut yhteistyökumppani
- Koulutus on tehty Moodle verkko-oppimisympäristöön ja sisältää seuraavat osat:
 - MiniLOP Lääkehoidon osaamisen perusteet potilas-, lääke- tai antoreitti-kohtaista lääkelupaa varten
 - LOP **Lääkehoidon osaamisen perusteet** (sisältää lääkelaskut)
 - SuuLOP Lääkehoito suun terveydenhuollossa
 - IV Lääke- ja nestehoito laskimoon
 - KIPU Kivun lääkehoito
 - PSYK Mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoito
 - LAS Lasten lääkehoito
 - ENSI Ensihoidon lääkehoito
 - GER Iäkkäiden lääkehoito
- Kurssit koostuvat verkko-oppitunneista, verkkotehtävistä, videoista ja verkkotentistä

Lähteet:

- Hujala N & Tiainen A-M. Uusin painos. Lääkehoito lähihoitajan työssä. EDITA.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2021. Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162847>
- Taam-Ukkola M & Saano S. Uusin painos. Turvallisen lääkehoidon perusteet. Sanoma Pro Oy.